

MEĐUNARODNA SPELEOLOŠKA EKSPEDICIJA “SREDNJI VELEBIT ‘06”

PIŠE: Gorana Miščenić, Ivan Glavaš
Speleološka udruga “Spelunka”
Veprinac

UVOD

Na Velebitu je i ovog ljeta vrvjelo speleolozima koji su se uputili istražiti nešto novo ili pak neki ostatak od prošle godine koji „ide dalje“. Pored brojnih drugih kampova, u razdoblju od 8. do 16.

kolovoza održavao se speleološki kamp na području srednjeg Velebita – Japage. Kamp je nastao u organizaciji triju udruga: SK Ursus spelausa iz Karlovca, SU Estavele iz Kastva te SU Spelunke iz Veprinca. Na kampu smo ugostili ukrajinske speleologe iz SK Podillja iz Ternopila, one iste koji su to nama učinili

prošle godine vodeći nas ukrajinskim podzemljem. Kroz kamp je prošlo 40-tak speleologa iz deset speleoloških udruga. Pored Ukrajinaca, međunarodnoj oznaci ekspedicije pridonijeli su i jedan talijanski kolega (DNA Brescia) te jedna domaća kolegica, već duže vrijeme nastanjena

Pogled na kamp

foto: Igor Ivanina

ISTRAŽIVANJA

Uski prolaz na -74 m u Sindikalnoj jami

foto: Maja Sulić

u Moldaviji (SK Abis, Kišinev). Tih dana u goste nam je stigao i jedan slovenski kolega.

Osim već gore navedenih, od onih pet udruga tu su još bili i članovi SD Karlovac, HBSD-a, SK Samobor, SO PD „Dubovac“.

PODRUČJE ISTRAŽIVANJA

U ovih devet dana istraživalo se područje koje se proteže između Japaga i Bijelih stijena na Ličkim padinama srednjeg Velebita, iznad mjesta Pazarišta, a podno vrha Debeljak, ujedno i najvišeg vrha ovog područja (1506 m.n.m.). Kamp je bio smješten na 1130 m.n.m. u šumi iznad novoprobijene šumarske ceste Bubinica – Pazarište.

Geološku građu ovog područja čine gornjotrijaski dolomiti, a odmah zatim slijedi uski pojas tufova i tufističkih klastita (gornji trijas) te utvrđena erozijska granica s jurskim vapnencima i dolomitima. Spomenuta granica prolazi po samoj cesti

Klementa – Bubinica ispod koje se nalazi i najveći broj istraženih špilja na ovom području. Samo ime Japage na lokalnom dijalektu znači teren pun vrtača i jama. Na spomenutom terenu u dosadašnjim je istraživanjima istraženo 55 objekata, a još ih je desetak rekognoscirano. Najdublja jama je jama Šlapice (-282 m). Od 2001. godine ovo je četvrta organizirana ekspedicija, a istraživalo se i vikend akcijama. Prva istraživanja provode članovi SO Željezničar 1989. godine na čelu s Jadrankom Ostojićem - Makinom.

ISTRAŽENI SPELEOLOŠKI OBJEKTI

Istraživačke akcije vršene su svakodnevno u četiri ekipe. Tijekom ekspedicije istraženo je 16 objekata: Sindikalna jama (-137), Jama na Josinoj biljevini (-95), Podilljska jama (-78), Jama Vaginuša (-70), Puhova jama (-65), Jama Hebačke nameste (-51), Jama u strani (-37), Jama s mostom (-34), Jama u nategu

(-24), Kumova jama (-22), Sašina jama (-20), Čornečna jama (-16), Jama Dolačina sestrice (-15,5), Jama Vražje babe (-11), Špilja Los Antonio (-15; 58), Špilja Japa (-4; 8 m). Još tri pronađena objekta ostala su neistražena.

SINDIKALNA JAMA

Ova je jama najdublji istražen objekat dubine 137 m. S navedenom dubinom Sindikalna jama treća je po dubini na području Japaga i to iza Jame Šlapice (-282 m) te Jame Snježna kraljica (-237 m). Ulaz se nalazi na jugozapadnom rubu velike vertikalne vrtače. Jamu karakterizira sustav međusobno povezanih paralelnih pukotina koje se pružaju u smjeru sjeveroistok-jugozapad. Koljenaste je morfologije te se nakon ulazne vertikale od -91 m nizom snježnih kosina i manjih vertikala spušta do dubine od 137 m. Na dubini od 55-75 m nalazi se i manji splet međusobno povezanih sporednih kanala. Temperatura zraka u jami iznosi od 0,2°C do 0,8°C.

Na dnu iste vrtače nalazi se i Jama Hebačke nameste duboka 57 m. Sudeći po ogromnoj i strmoj ledenoj kosini koja se iz Sindikalne jame uspinje prema jami Hebačke nameste, pretpostavlja se da su ova dva objekta dio istog sustava, međutim njihov kontakt nije pronađen, vjerojatno zbog snježnog čepa kojim je zapunjeno dno jame Hebačke nameste.

JAMA NA JOSINOJ BILJEVINI

Jama se nalazi neposredno do sela Pazarišni Bakovac. Kroz ulaz dimenzija oko 5 x 3 metara nastavlja se vertikala dubine 88 m. 8 m iznad njenog dna u smjeru sjeverozapada nastavlja se uska pukotina iza koje se vertikalnim skokom od 9 m ulazi u kosi horizontalni kanal dužine 25 m generalnog pružanja prema sjeveru. U početnom dijelu kanala u smjeru zapada kroz nizak prolaz ulazi se u 30-ak m dug kanal koji se također pruža prema zapadu. Na 10 m od kraja kanala nalazi se kraći odvojak koji se pruža prema sjeveru. Na kraju kanala nalazi se dimnjak visine 7-8 m iza kojeg se na dan istraživanja čulo intenzivno kapanje vode. Temperatura u jami iznosi 5,5°C-6,1°C.

PODILLJSKA JAMA

Jama započinje desetmetarskom strmom kosinom nakon čega slijedi vertikala od 58 m i blago nakošeni horizontalni kanal generalnog smjera pružanja prema zapadu koji se postepeno sužava. Nakon 36 m nastavlja se 6

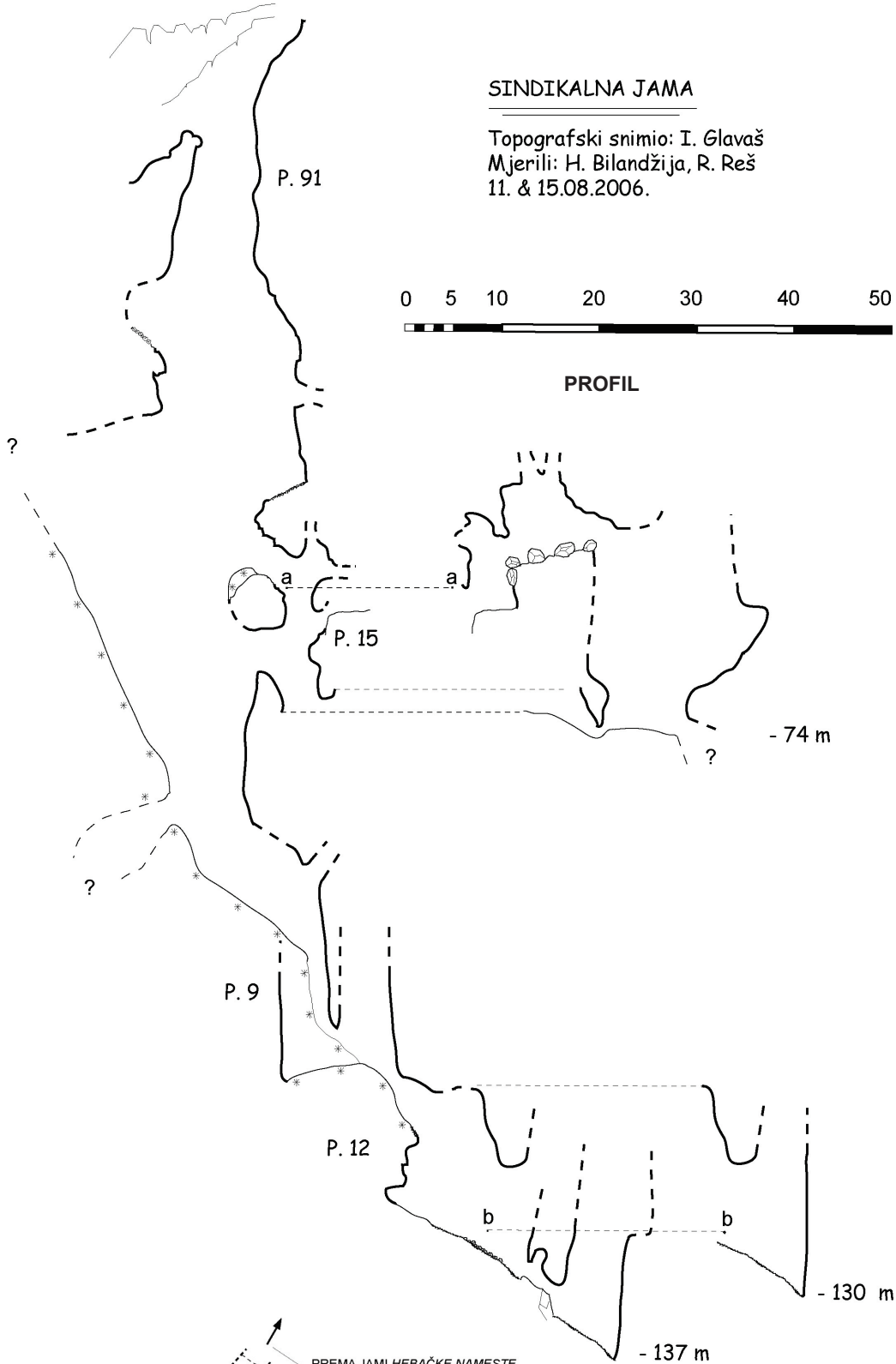
SINDIKALNA JAMA

Topografski snimio: I. Glavaš
Mjerili: H. Bilandžija, R. Reš
11. & 15.08.2006.

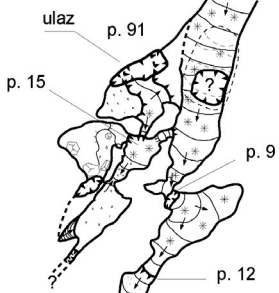
0 5 10 20 30 40 50 m

PROFIL

PREMA JAMI HEBAČKE NAMESTE

TLOCRT

0 5 10 20 m

ISTRAŽIVANJA

Ulaz u Podilljsku jamu (-78 m)

foto: Hrvoje Cvitanović

metarskim skokom promjera 8 m. Kanal se dalje strmo uspinje još 15-tak m do mjesta na kojem je zatvoren kamenim blokovima kroz koje se osjeti strujanje zraka. Ukupna dubina jame iznosi 78 m.

JAMA VAGINUŠA

Jama se nalazi u vrtači u kojoj

dominira njezin ulaz dimenzija oko 18 x 8 metara čiji oblik i određuje njezin naziv. Jama se sastoji od jedne vertikalne pukotinskog oblika dubine 60 m. Dno je izduženo i nakošeno iz smjera istok-jugoistok prema smjeru zapad-sjeverozapad. Prekriveno je snijegom i ledenim blokovima. Ukupna dubina je 70 m, a dužina 32 m. Izmjerena temperatura u jami iznosi 0,7°C.

PUHOVA JAMA

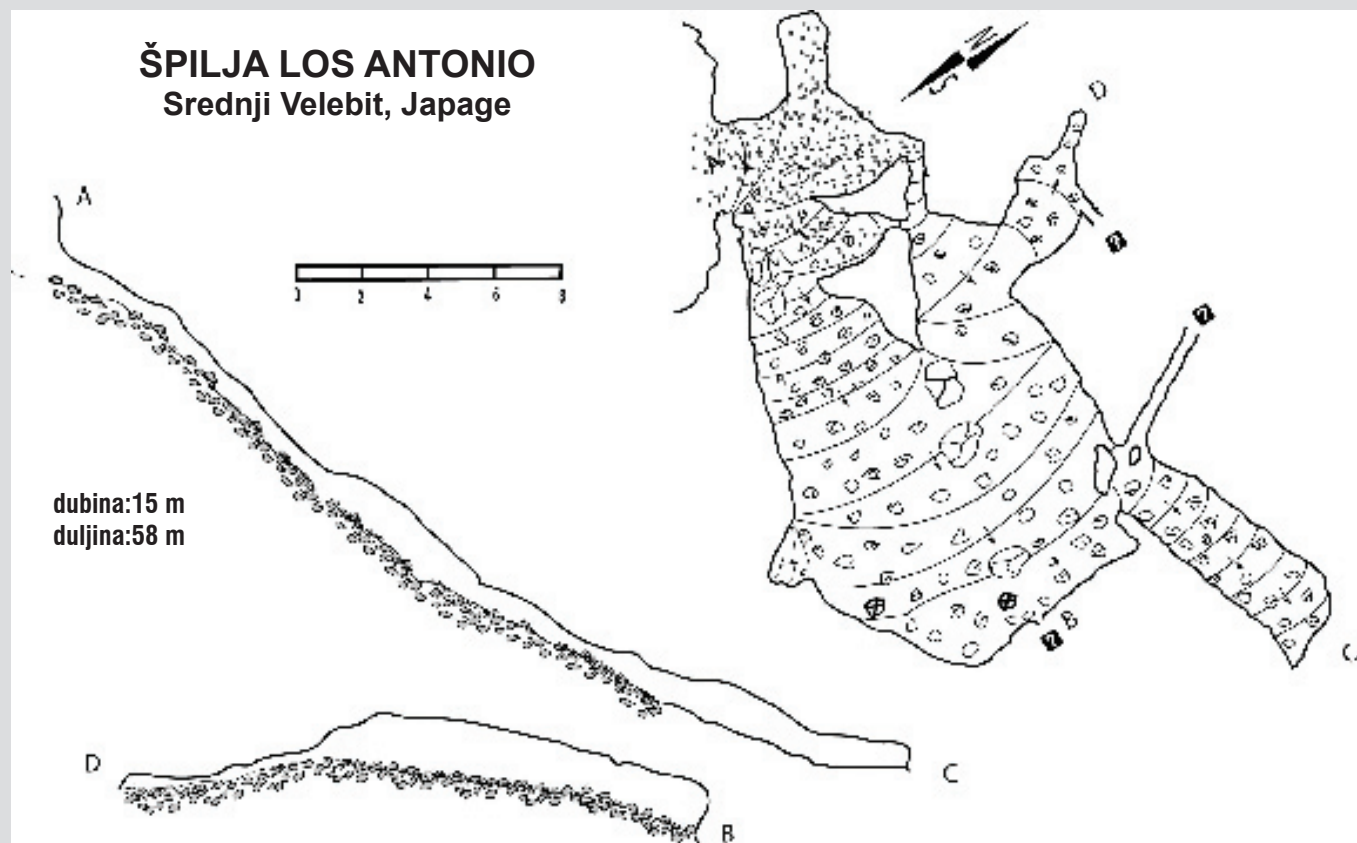
Ulaz je dimenzija oko 35 x 20 metara. Slijedi vertikala dubine 55 m te kosi kanal pukotinskog karaktera dužine 30-tak m. Ukupna dubina jame iznosi 65 m. Dno jame zatrpano je ledom. Pri dnu jame, u razini tla, pronađena su dva fiksa novijeg datuma. Iz ovog nalaza proizlazi da se do nedavno moglo ući u drugi dio jame kao i da je već istraživana. Ovaj pronalazak potaknuo nas je na istragu o potencijalnim kolegama koji su je istraživali. Međutim, oni su do sada ostali nepoznati iz čega se da zaključiti da se vjerojatno radi o ilegalnom posjetu i istraživanju ovog objekta.

ŠPILJA LOS ANTONIO

Špilja Los Antonio nalazi se 100-tinjak metara zračne linije od kampa. Njezina dubina iznosi 15 m, a dužina 58 m. Temperatura u špilji iznosi 3,7°C. Ova je špilja pobudila veliki interes budući da su tijekom istraživanja u njoj pronađeni ljudski ostaci, točnije lubanja te dio prsta (falanga). Na lubanji su uočeni tragovi ozljede. Naravno, to je potaknulo našu ionako bujnu maštu na konstruiranje novih priča tijekom dugih večeri sjedeći oko vatre. Uz kosti pronađena je i baklja izrađena od

ŠPILJA LOS ANTONIO

Srednji Velebit, Japage

dubina: 15 m
duljina: 58 m

TOP. SNIMIO: Vitalij Andraš
MJERILI: Igor Gronski, Vječeslav Apostolijuk
SK Podillja - Ternopil

Računalna obrada: Dalibor Reš

komada neke crnogorice. Dijelovi njezina gara poslani su u SAD kako bi se provela C14 analiza. Prema riječima Ukrajinca Jurija, izučenog kirurga, trenutno trgovca antikvitetima s izrazitim interesom za povijest svijeta i čovječanstva, pronađena lubanja ima sva obilježja Azijata. No, ostavimo se mi naših nagađanja te prepustimo zadnju riječ antropolozima koji će se pozabaviti njezinim ispitivanjem. Na dnu špilje osjeća se cirkulacija zraka, pa nakon iskopavanja zatrpanog kršja postoji mogućnost daljnjeg nastavka špilje koji je zbog nedostatka vremena ostao neistražen.

Članovi HBSD-a, posjetili su sve istražene objekte u kojima su obavili svoj dio posla. U sklopu KEC projekta prikupljali su biospeleološki materijal za koji će nakon determinacije biti napisan izvještaj te predan nadležnim tijelima. Posjetili su i jamu Japagina 1 (-109 m) koja je istraživana 2001. godine tijekom kampa Japage 2001. u organizaciji SDK. U ovom objektu pronalaze novu vrstu lažipauka ili opilionida koji je nazvan *Cyphophthalmus velebiticus* sp. nor.

Pred kraj ekspedicije posjetili smo i Ponor u Podastrani. Osim posjeta, cilj je bio penjanje i istraživanje jednog dimnjaka špilje. Međutim, s obzirom na velike količine oborina uslijed čega je u špilju nanosena veća količina materijala te promijenjena konfiguracija tla, to više nije bilo potrebno. Razina tla se u nekim dijelovima toliko povišala da je u njima bilo moguće tek puziti umjesto šetati širokim i visokom kanalima. U ponoru je snimljen i video zapis.

Ovaj ćemo posjet Velebitu definitivno pamtili po povećoj količini oborina. Kolovoz baš nije bio naklonjen našim planovima, a čini se kako to nije već nekoliko godina. Od devet dana, tri dana lijevala je kiša, a jedan dan jedva da smo i provirili iz svojih šatora. Nekima od nas bila je to prava prilika za ispitivanje kvalitete novokupljenih šatora kao i za dobivanje potvrde o dobro uloženoj ušteđevini. Vode je bilo po svuda. Bilo je vlažno, bilo je mokro, bilo je gnjecavo svugdje oko nas. Roman, koji je stigao nakon „velikog potopa“, čudio se našim ogromnim rezervama kišnice koju smo toga dana marljivo skupljali svim raspoloživim sredstvima i na taj se način lišavali bojazni da ćemo jedan od sljedećih dana ponovo oskudijevati vodom kao

do velikog pljuska, kada nam Cvite i Tina nisu dopuštali da adekvatno operemo zube, a kamo li suđe. Zadnjih dana ipak je zasjalo sunce koje se sramežljivo probijalo kroz visoke krošnje bukvi koje su nas okruživale i štatile od pljuska. Ne usudim se ni pomisliti kako bi to sve skupa izgledalo da ih tamo nije bilo onda kada je lijevalo.

Pamtit ćemo ga i po Švrljinoj još uvijek zagonetnoj (pseudo)nesreći zbog koje smo se već bili oprostili od nje. Međutim, iznova nas je iznenadila živnuvši i uskoro početkom jeseni nakon svega uspjela na svijet donijeti i pet malih Švrljića.

Kao i obično, Lukica nas je i ovoga puta uljudno gnjavio za nošenje rasvjete, statiranje, poziranje, prešetavanje i to sve u svrhu marketinške promocije oznaka koje

smo na sebi nosili, a dobivenih od naših pokrovitelja, kako bismo se bolje osjećali tijekom ovih dana provedenih na Velebitu. Sve u svemu dobro smo se družili, zabavljali, naučili neke nove vještine spravljanja tekućih poslastica, nekim vještinama poučili naše ukrajinske prijatelje kao što je primjerice rukovanje bušicom, korištenje fikseva u čiju su pouzdanost sumnjali te uvježbavanje topografskog snimanja vertikalnih objekata s kojima se oni nemaju prilike često susretati. Iako su se u svemu tome dobro snalazili, dio ekipe odlučio je da će ipak ostati vjeran kilometarskim šetnjama špiljama budući da ih se mukotrpno ispenjavanje vertikalna nije osobito dojmilo. Međutim, dojmile su ih se naše planine, a nadasve naše more.

Na dnu Pušhove jame (-65 m)

foto: Juri Glovjuk

ISTRAŽIVANJA

POPIS SUDIONIKA

SPELEOLOŠKI KLUB „URSUS
SPELAEUS“ - KARLOVAC

Kristina Badovinac, Hrvoje Cvitanović,
Nataša Matoš, Sandra Mikšić, Mirna
Mateša Rade, Luca Tanfoglio (DNA
Brescia-Italija)

SPELEOLOŠKA UDRUGA „SPELUNKA“
- VEPRINAC

Gorana Miščenić, Ivan Glavaš, Ozren
Dodić, Silvana Vlahović, Igor Jellenich
SPELEOLOŠKA UDRUGA „ESTAVELA“

-KASTAV

Rudi Reš, Dalibor Reš, Maja Sulić
KLUB SPELEOLOGA „PODILLJA“-TERNOPIL
(UKRAJINA)

Viktorija Andraš, Vitalij Andraš, Vječeslav
Apostolijuk, Igor Ivanina, Igor Gronski, Juri
Kazaev, Juri Glovjuk, Ruslan Kučer
SPELEO KLUB „ABIS“, KIŠINEV
(MOLDAVIJA)

Vanja Kiseljak
SPELEOLOŠKI ODSJEK PD „DUBOVAC“ -
KARLOVAC

Nikolina Vuglešić

SPELEOLOŠKO DRUŠTVO „KARLOVAC“

- KARLOVAC

Predrag Rade, Rene Tonkli, Željko Bačurin,
Sonja Bačurin, Franka Bačurin
SPELEOLOŠKI KLUB „SAMOBOR“-
SAMOBOR

Domagoj Pleše
HRVATSKO BIOSPELEOLOŠKO DRUŠTVO
Roman Ozimec, Helena Bilandžija, Marko
Lukić, Martina Pavlek, Jana Bedek
GOSTI: Rok Stopar

SPONZORI EKSPEDICIJE

SPORTLAND-Brescia (Italija), RAUMER-Vicenza (Italija), LIOD-Morbegno (SO) (Italija), KARLOVAČKA ŽUPANIJA – Karlovac, KIM – Karlovac, ŠOFKO INTERNATIONAL d.o.o. – Karlovac, LIN TRGOVINA– Karlovac, PPK – Karlovac, FOTO VANJA – Karlovac, PEKARA KRIŽANIĆEVA – Karlovac, SATEL-SVIJET MEDIJA – Karlovac, CAFFE BAR «KNJIGA I KAVA» - Karlovac, DM- DROGERIE MARKT – Zagreb, BRAZIL d.o.o – Karlovac, KARLOVAČKA PIVOVARA – Karlovac.

LITERATURA:

Kapidžić, A., 2004.: Speleološki kamp «Paleži '04», Subterranea Croatica, 3, 8-15.

Trpčić.M., 2003.: Speleološki kamp «Japage 2002», Speleo 'zin, 16, 24-27.

SUMMARY

INTERNATIONAL SPELEOLOGICAL EXPEDITION SREDNJI VELEBIT 2006

From August 8 to August 16, 2006 40 speleologists from 10 speleological organisations took part in the international speleological expedition Srednji Velebit 2006. The area between Japag and Bijeje stijene on Lika slopes of the Velebit mountain, namely above Pazarište and below Debeljak peak was explored.

SK Ursus spelaeus from Karlovac, SU Estavela from Kastav and SU Spelunka from Veprinac organised the camp. The guests were members of the Ukrainian speleo club Podillja from Ternopil.

16 speleological objects were explored leaving three objects left untouched. The deepest object discovered was Sindikalna jama (-137 m) which is the third deepest cave in the Japag area.

While exploring the cave Špilja Los Antonio speleologists encountered anthropological findings: a skull, a part of a finger and a torch. The findings are currently being analysed.

The members of HBSD entered Japagina 1 cave which was last explored in 2001 during camp Japage 2001 and found a new species of opilionid (*Cyphophthalmus velebiticus* sp. nov.).